

Julkaisufoorumi-hankkeen tausta, toteutus ja käytötavat

Julkaisufoorumin koordinaattori Otto Auranen, TSV
16.12.2011

Tausta

- Yliopistojen rehtorien neuvoston työryhmä tieteellisten julkaisujen laatuarvioinnista 2009
  - Raportti: http://www.actors-council.helsinki.fi/raportit_ja_julkaisut/Julkaisujen_laadunarviointi.pdf
  - Päätelmä: vakiintuneet viittaustietokannat ja bibliometriset indikaattorit toimivat hyvin luonnon- ja lääketieteissä, osin teknisissä tieteissä, heikommin yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä
- Ehdotus: toteutetaan asiantuntijaneelien työhön perustuva kaikki tieteenalat kattava lehtien, sarjojen ja kustantajien tasoluokitus Tieteellisten seurain valtuuskunnassa -> Julkaisufoorumi-hanke perustettiin 2010

Tavoitteet

- Luoda tasoluokitus tieteellisille julkaisukanaville eli lehdille, julkaisusarjoille ja kirjakustantajille
- Kerätä näkemyksiä tieteellisen julkaisutoiminnan arvioinnista ja arviointitiedon käytöstä
- Tasoluokituksen mahdollisia käyttötarkoituksia:
  - Yhdistettynä julkaisutietoihin tuottaa tietoa tutkimusorganisaatioiden ja -alojen julkaisutoiminnan tasosta, mahdollistaa tieteellisten julkaisujen arvioinnin määrän lisäksi laadullisin perustein
  - Julkaisutoiminnan laatua ilmaiseva indikaattori OKM:n perusrahoitusmalliin
  - Välittää tutkijoille tietoa julkaisukanavien laadusta

Toteutus vuosina 2010-2011

- Julkaisufoorumi kattaa kaikki tieteenalat
- Hankkeen ohjausryhmä valinnut 23 arviointipaneelia, joista jokainen kattaa useampia tieteen- ja tutkimusaloja
- Paneelit arvioineet yhteensä n. 22 000 julkaisukanavaa
  - Lehtiä ja sarjoja mukana n. 20 000, kirjakustantajia n. 2000
  - Tieteellisiksi katsotut kanavat luokiteltu tasoille 1 (=tieteellinen) ja 2 (=johtava tieteellinen)
- Lehtien ja sarjojen kohdalla paneelit voineet valita korkeatasoisimmiksi katsomansa tason 2 lehdet/sarjat tasolle 3
- Kirjakustantajien kohdalla käytössä vain tasot 1 ja 2

Tasoluokittelun kriteerit

- Taso 1=tieteelliset julkaisukanavat
  - Erikoistunut tieteellisten tutkimustulosten julkaisuun, tieteenalan asiantuntijoista koostuva toimituskunta, julkaiseminen edellyttää laadunarviointia (vertaisarviointi), suunnattu ensisijaisesti alan asiantuntijayleisölle
- Taso 2=johtavat tieteelliset julkaisukanavat
  - Pääsääntöisesti kansainvälisiä tieteellisiä lehtiä ja kustantajia, joiden toimitus-, kirjoittaja- ja lukijakunta edustaa eri kansallisuuksia, kanavia joissa tutkijat eri maista julkaisevat parhainta tutkimustaan
- Taso 3=korkeimman tason johtavat tieteelliset lehdet ja sarjat
  - Käytännössä kaikki julkaistu tutkimus on korkeinta tasoa omalla tieteen- tai tutkimusalallaan, kattavat tieteen- tai tutkimusala laajemmin, toimituskunnissa tieteen- tai tutkimusalan johtavat tutkijat, julkaisemista näissä lehdissä ja sarjoissa arvostetaan erittäin korkealle

Tasojen osuudet

- Tasolle 2 max. 20 % kaikista lehdistä/sarjoista per paneeli (kullakin paneelilla oma luettelo arvioitavista lehdistä/sarjoista)
- Paneelit voineet valita 25 % tason 2 lehdistä ja sarjoista tasolle 3 (5 % paneelin lehtiluettelon kokonaismäärästä)
- Kirjakustantajista max. 100 tasolle 2 (kustantajaluettelo yhteinen kaikille paneeleille)

Lopputulos 2011

- N. 19 500 lehteä ja julkaisusarjaa sekä n. 1200 kirjakustantajaa todettu tieteellisiksi (vähintään taso 1)
  - Lehdistä ja sarjoista n. 4100 (21 % kaikista) tasolla 2, näistä n. 1100 (6 % kaikista) myös tasolla 3
  - Kirjakustantajista n. 120 (10 %) tasolla 2
- Alustavat luettelot lehdistä/sarjoista ja kustantajista
Julkaisufoorumin verkkosivuilla:
www.tsv.fi/julkaisufoorumi/kanavaluettelot.html
- Luetteloiden tekninen tarkistaminen (nimekkeet, ISSN-tunnukset ym.) tehdään marras-joulukuussa 2011
- Lopullinen vuoden 2011 luokitus käytettävissä vuodenvaihteessa 2011-2012

Jufo-luokituksen hyviä käytätapoja

- Peruseriaate: tutkijoiden valitsemat ja saavuttamat julkaisukanavat ”ennustavat” julkaisujen tasoa suurten julkaisumäärien tasolla
- > Luokitus sopii tuottamaan tietoa esim. kokonaisen tutkimusorganisaation tai tieteenalan julkaisutoiminnasta
  - Tulosten perusteella voidaan esim. informoida organisaatioiden tai alojen tutkimusta arvioivia asiantuntijajaneita
- Luokituksen perusteella voidaan jakaa resursseja: enemmän korkeamman tason julkaisuista
  - Ks. OKM:n työryhmän ehdotus yliopistojen rahoitusmallin uudistamiseksi:
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/okmtr26.pdf>

Jufo-luokituksen hyviä käytätapoja

- Luokitusta tulee käyttää tieteenalojen sisällä, esim.
  - Verrataan useamman tutkimusorganisaation saman alan julkaisutoiminnan tasoa toisiinsa
  - Verrataan yhden tutkimusorganisaation useamman alan julkaisutoimintaa, kun on suhteutettu kunkin alan julkaisujen taso esim. alan kansalliseen keskitasoon
  - Seurataan organisaation alojen tai yksiköiden omaa kehitystä luokituksen avulla
- Muita hyviä käytäntöjä luokituksen käytössä
  - Kaikkien tasojen käyttö (taso 1 ei ole ”huonojen” kategoria)
  - Kaikkien tieteellisten julkaisujen perustyyppien huomioiminen (artikkeli lehdessä, artikkeli kokoomateoksessa ja monografia)
  - Julkaisutyyppien painottaminen eri kertoimilla (artikkeli vs. monografia)
  - Yhteisjulkaisujen osittaminen kirjoittaja- tai organisaatiomäärän kesken

Jufo-luokituksen väärää käyttötapoja

- Älä arvioi yksittäisen tutkijan tai tutkimusryhmän julkaisuja luokituksen avulla, tai käytä luokitusta rekrytoinnin apuvälineenä
  - Syy: julkaisumäärät ovat liian pieniä, yksittäisten julkaisujen taso vaihtelee paljon pienessä joukossa, eikä julkaisukanavan taso ”ennusta” julkaisujen tasoa
- Älä jaa tasoluokitettuja julkaisukanavia (etenkin lehtiä ja sarjoja) tieteenalojen mukaan
  - Syy: käytetty julkaisukanava ei määritä tutkimuksen ja julkaisun tieteenalaa riittävän tarkasti (esim. ”radiologian” lehdissä julkaistaan ”tietojenkäsittelytieteen” julkaisuja)

Jufo-luokituksen vääriä käyttötapoja

- Älä arvioi eri tieteenalojen julkaisutoimintaa suoraan luokituksen avulla
  - Syitä:
    - tutkimuskohteet ovat luonnon-, lääke- ja teknisissä tieteissä universaalimpia kuin yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä, joten ensin mainituilla aloilla julkaistaan lähes pelkästään kv. foorumeilla (englanniksi)
    - Julkaisufoorumi-luokituksen kriteerit korostavat kansainvälisyyttä tasoilla 2 ja 3
    - ensin mainituilla aloilla julkaisutoiminta myös keskittyy vahvemmin kohti harvoja korkeatasoisina pidettyjä tieteellisiä lehtiä, joilla on suuri julkaisuvolyymi
    - yhteiskunta- ja humanistisissa tieteissä julkaisutoiminta hajaantuu useampiin julkaisufoorumeihin, joilla on pieni julkaisuvolyymi
    - vaihtelua myös päätieteenalojen sisällä

Julkaisufoorumin tulevaisuus

- Julkaisufoorumi-luokituksesta tulossa päivittyvä ja kehittyvä
  - Joka vuosi uusia julkaisukanavia mukaan tasolle 1, tasoluokitusten päivitys kolmen vuoden välein (tämänhetkinen suunnitelma)
- Kehittämiskohteita
  - Kirjasarjojen tasoluokittelu
  - Konferenssisarjojen tarkempi tasoluokittelu
  - Yhteistyö kansallisen julkaisurekisterin kehittäjien kanssa (tasoluokitusten yhdistäminen luotettavasti julkaisutietoihin)
  - Yhteistyö esim. muiden Pohjoismaiden kanssa luokituksen kehittämisessä
  - Paneelien ja muun tiedeyhteisön välisen kommunikation tiivistäminen
- Tiedeyhteisölle suunnattu seminaari Julkaisufoorumista 6.2.2012 klo 10.15 alkaen Tieteiden talossa (Kirkkokatu 6, Helsinki)

Lisätietoja Julkaisuforumista

Koordinaattori Otto Auranen

(09) 2286 9221, (044) 346 9492, otto.auranen@tsv.fi

Projektisihteeri Janne Pölönen

(09) 2286 9246, (044) 346 9491, janne.polonen@tsv.fi

Hankkeen verkkosivut: www.tsv.fi/julkaisuforum